basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN/
NASIONALE SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN

MUSIEK V1

MEI/JUNIE 2026

PUNTE: 120

TYD: 3 uur

SENTRUMNOMMER:

EKSAMENNOMMER:

Hierdie vraestel bestaan uit 25 bladsye en 1 vel manuskrippapier.

Kopiereg voorbehou

HOU HIERDIE BLADSY OOP.

INSTRUKSIES EN INLIGTING

1. Hierdie vraestel bestaan uit VYF afdelings, naamlik AFDELING A, B, C, D en E.

2. AFDELING A en B is VERPLIGTEND.

3. AFDELING C: Inheemse Afrika-musiek (IAM), AFDELING D: Jazz en AFDELING E: Westerse Kunsmusiek (WKM) is keusevrae. Beantwoord slegs EEN van hierdie afdelings (AFDELING C **OF** D **OF** E).

4. Skryf AL die musieknotasie in AFDELING A met potlood en AL die geskrewe teks met blou of swart ink op hierdie vraestel.

5. Beantwoord AFDELING B en AFDELING C **OF** D **OF** E met blou of swart ink in die ANTWOORDEBOEK wat verskaf is.

6. Nommer die antwoorde korrek volgens die nommeringstelsel wat in hierdie vraestel gebruik is.

7. Die laaste bladsy van hierdie vraestel is manuskrippapier wat vir rofwerk bedoel is. Kandidate mag NIE hierdie bladsy verwyder NIE.

8. Kandidate mag vir die duur van hierdie eksamen NIE toegang tot enige musiekinstrument hê NIE.

9. Kandidate moet let op die puntetoekenning van elke vraag om genoeg inligting in hulle antwoorde te gee.

10. Skryf netjies en leesbaar.
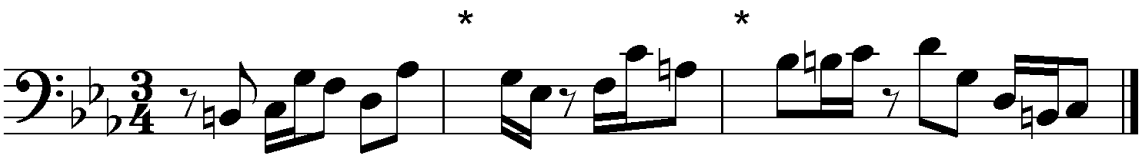
AFDELING A: MUSIEKTEORIE (VERPLIGTEND) (90 minute)

Beantwoord AFDELING A op die VRAESTEL.

Beantwoord VRAAG 1
EN VRAAG 2.1 OF 2.2
EN VRAAG 3.1 OF 3.2
EN VRAAG 4.1 OF 4.2.

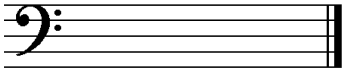
VRAAG 1 (25 minute)

1.1 Dui die korrekte tydmaattekenverandering op die notebalk onder elke asterisk (*) aan.

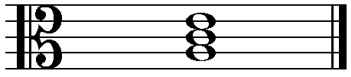

(2 x 1) (2)

1.2 Skryf die subdominant-drieklank van A majeur in tweede omkering.

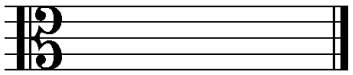

(1)

1.3 Verander die drieklank hieronder na 'n verminderde drieklank. Skryf die nuwe drieklank in eerste omkering.

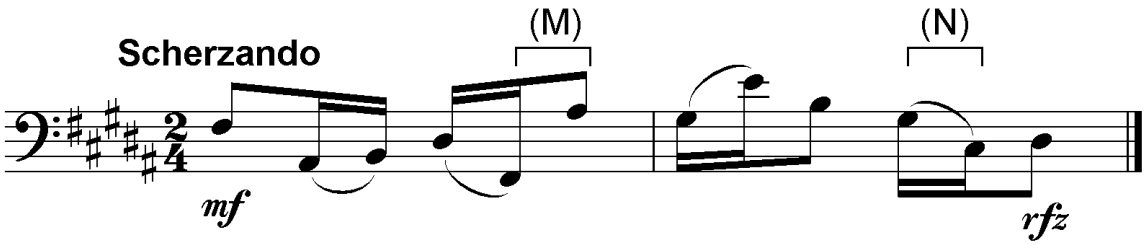

Antwoord:

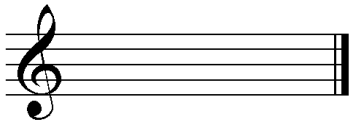

(1)

1.4 Bestudeer die uittreksel hieronder en beantwoord die vrae wat volg.
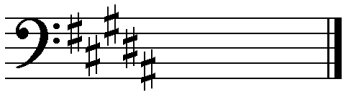

1.4.1 Die toonsoort van hierdie melodie is B majeur. Skryf die toonsoortteken neer wanneer die melodie 'n mineur 3de hoër getransponeer word.

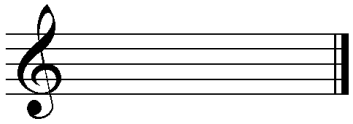
(1)

1.4.2 Verander die onderste noot by (M) om 'n interval van 'n vergrote 10de te vorm. Noteer die interval hieronder.

(1)

1.4.3 Noteer die omkering van die interval by (N). Gebruik skuiftekens in plaas van 'n toonsoortteken.

(1)

1.4.4 Watter term het die teenoorgestelde betekenis as die karakteraanduiding? Maak 'n kruisie (X) in die toepaslike blokkie.

Doppio movimento	Serioso	Attacca	Agitato
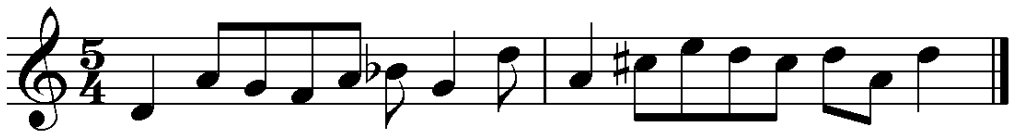
(1)

1.4.5 Watter term verwys na die afkorting in die laaste maat? Maak 'n kruisie (X) in die toepaslike blokkie.
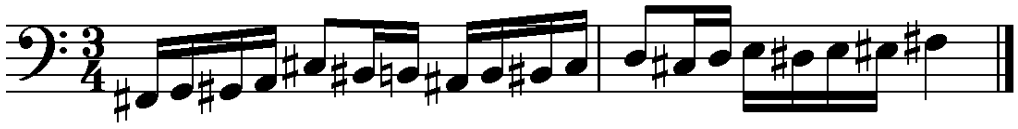
Losstaande	Aangehou	Pouse	Beklemtoon

(1)

1.5 Identifiseer die toonlere/modusse wat in die volgende melodieë gebruik word. Neem slegs die gegewe note in ag.

1.5.1

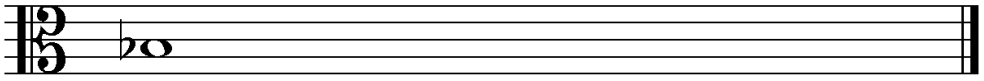
(1)

1.5.2

(1)

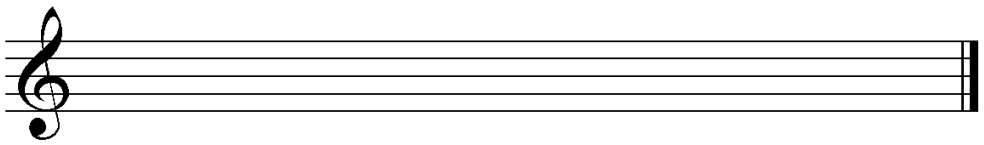
1.6 Skryf die volgende toonlere/modusse:

1.6.1 Die opgaande heeltoontoonleer wat op die gegewe noot begin

(2)

1.6.2 Die afgaande miksolidiese modus wat op B begin
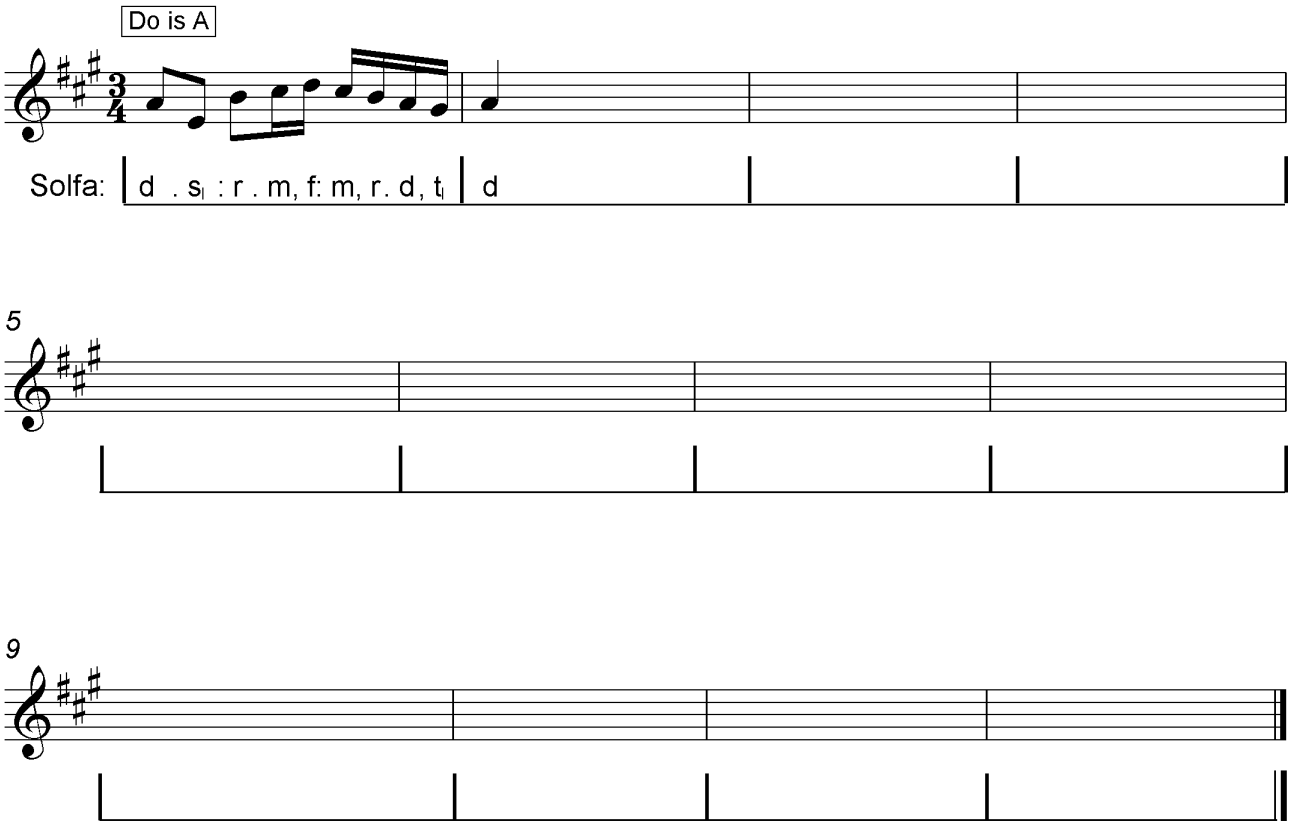

(2)
[15]

VRAAG 2 **(25 minute)**

Beantwoord VRAAG 2.1 OF VRAAG 2.2.

2.1 Gebruik die opening hieronder om 'n twaalfmaat-melodie in drieledige vorm te skep. Skryf in balknotasie OF in solfanotasie.

Die melodie sal volgens die kriteria hieronder nagesien word.

BESKRYWING	MAKS.	PUNT
Vorm en kadenspunte	3	
Notasie Balknotasie: polsslae per maat, nootstele, groepering en skuiftekens Solfanotasie: polsslae per maat, ritme- en toonhoogte-aanduidings	2	
Kwaliteit Musikaliteit (omvang, kontoer, geïmpliseerde harmonie)	10	
TOTAAL	**15**	

[15]

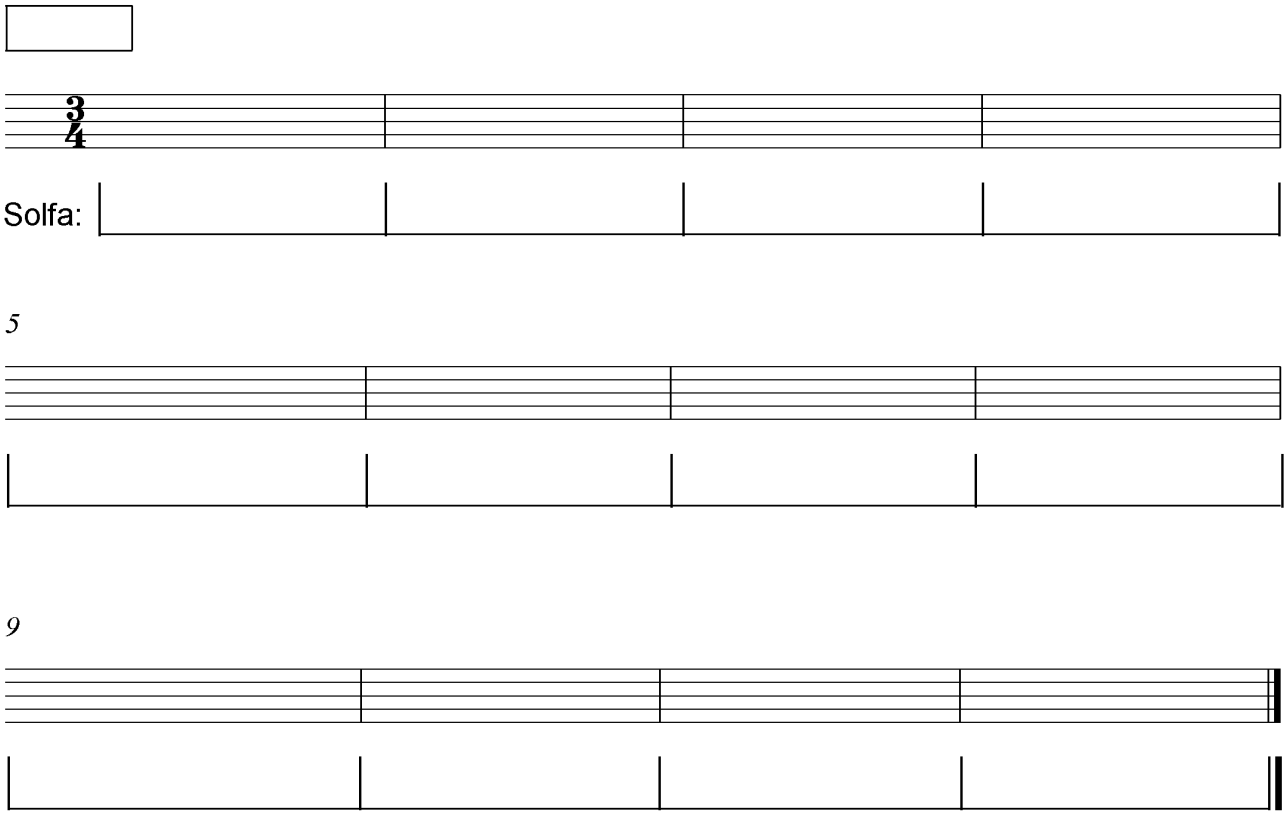
OF

2.2 Skryf 'n oorspronklike twaalfmaat-melodie in drieledige vorm in balknotasie OF in solfanotasie. Skryf vir enige enkellyn melodiese instrument OF stemtipe van jou keuse. Noem die instrument OF stemtipe.

Gebruik die volgende elemente:

- Ritmiese motief:
- Toonsoort: E mineur – dui dit aan met 'n toonsoortteken of 'n gepaste solfa-aanduiding

Instrument/Stemtipe: _____

Die melodie sal volgens die kriteria hieronder nagesien word.
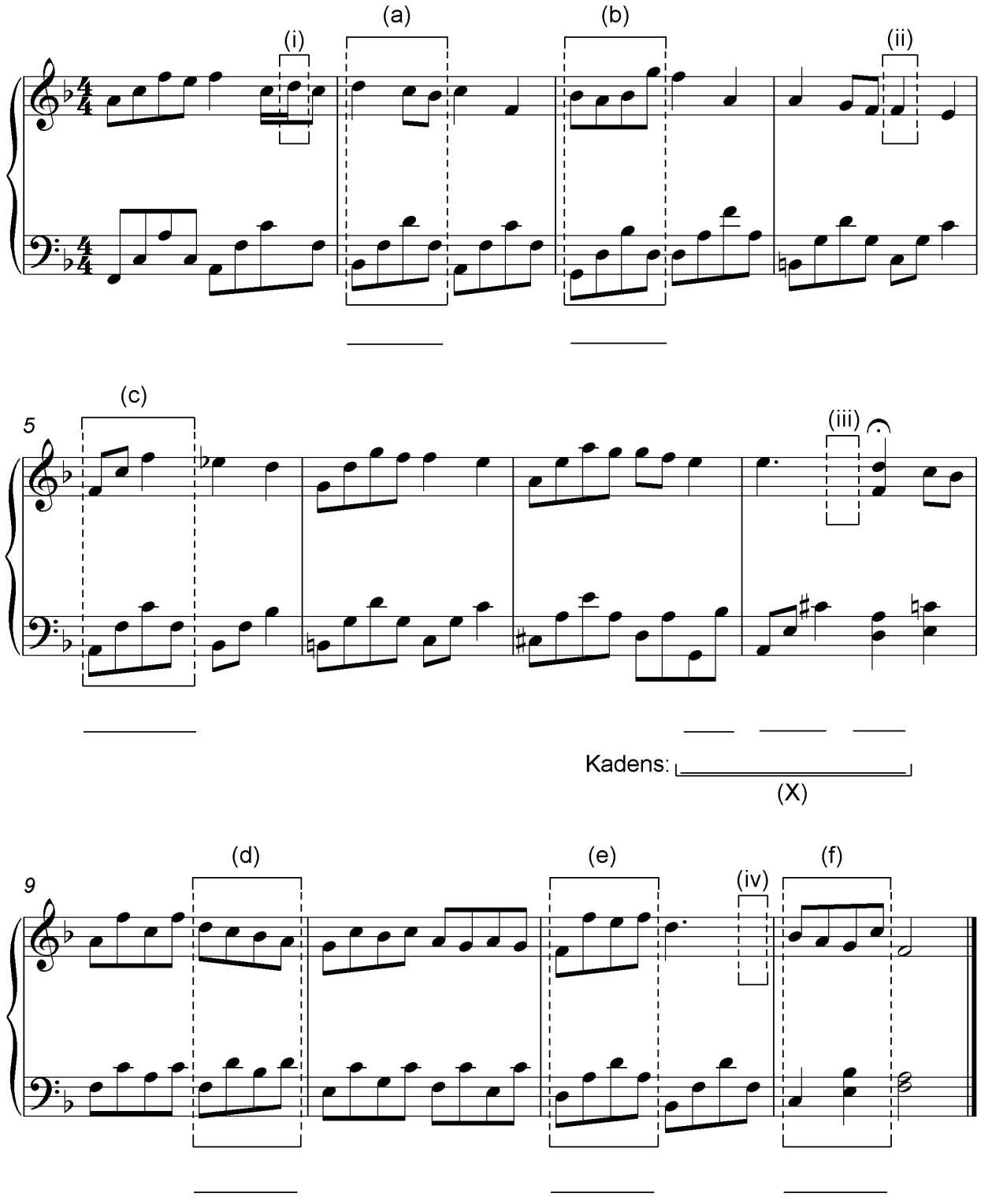
BESKRYWING	MAKS.	PUNT
Vorm en kadenspunte	3	
Notasie Balknotasie: polsslae per maat, nootstele, groepering, skuiftekens, aanduiding van sleutel en toonsoortteken Solfanotasie: polsslae per maat, en ritme-, toonhoogte- en toonsoortaanduidings	2	
Kwaliteit Toepaslikheid vir instrument of stem (omvang), gebruik van gegewe ritmiese motief, musikaliteit (omvang, kontoer, geïmpliseerde harmonie)	10	
TOTAAL	**15**	

[15]

VRAAG 3 **(10 minute)**

Beantwoord VRAAG 3.1 OF VRAAG 3.2.

3.1 Bestudeer die uittreksel hieronder en beantwoord die vrae.

3.1.1 Besyfer die akkoorde by (a) tot (f) met Romeinse syfers op die partituur, bv. iii^{6}/iii^{b}. (6 x 1) (6)

3.1.2 Besyfer die DRIE akkoorde by (X) en benoem die kadens op die partituur. (4 x 1) (4)

3.1.3 Lewer kommentaar op die gebruik van die B-herstel in die basparty van maat 6.

_____

_____ (1)

3.1.4 Noem die tipe nie-harmonienote by (i) en (ii).

(i) _____

(ii) _____ (2 x 1) (2)
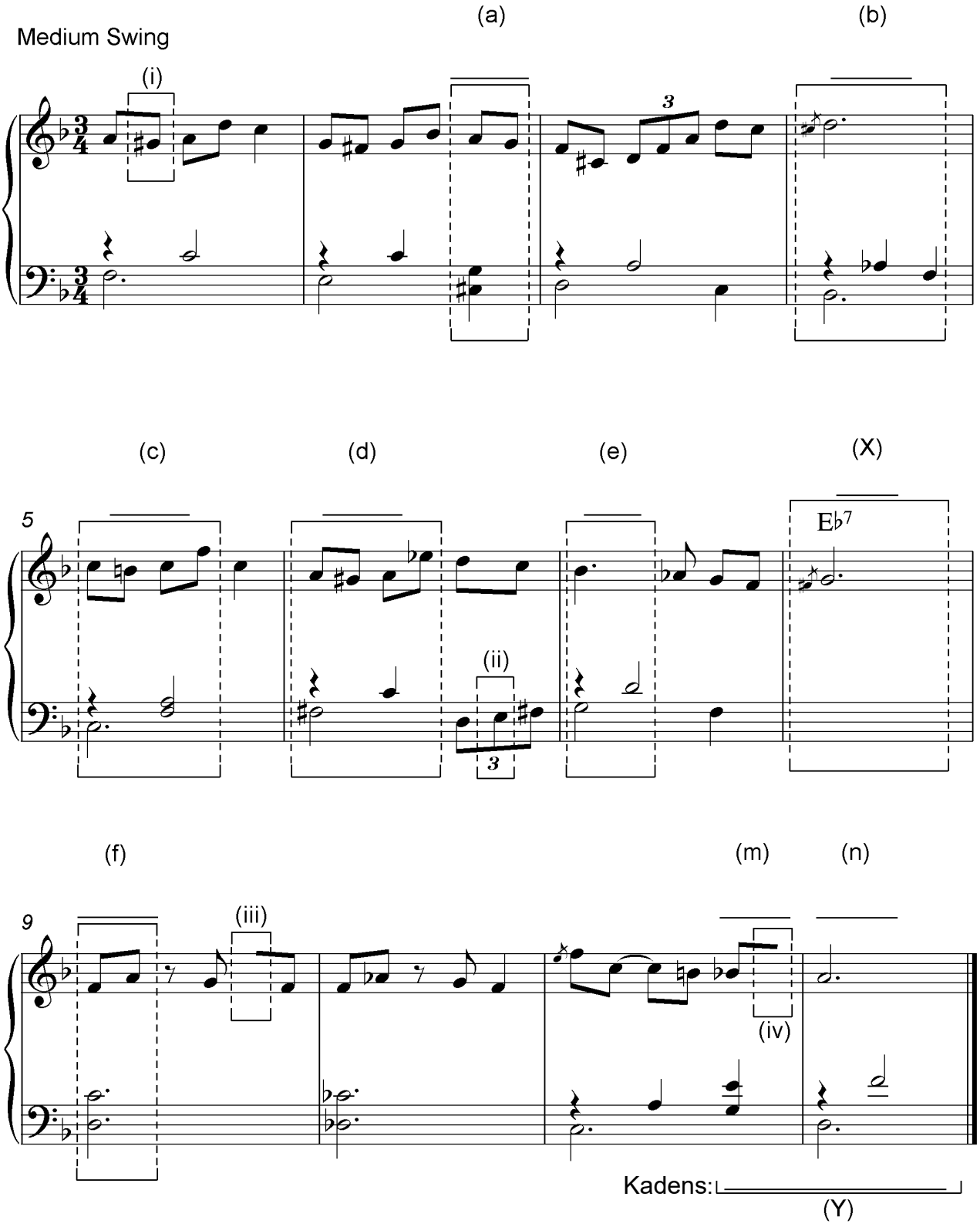
3.1.5 Noteer die volgende nie-harmonienote by (iii) en (iv) op die partituur. Gebruik 'n agstenootwaarde vir die antwoord.

(iii) Vooruitneming

(iv) Deurgangsnoot (2 x 1) (2)
[15]

OF

3.2 Bestudeer die uittreksel hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

3.2.1 Identifiseer die akkoorde by (a) tot (f). Skryf die akkoordsimbole in die ruimtes wat bokant die notebalke verskaf is, bv. G/B. (6 x 1) (6)

3.2.2 Die akkoord by (X) is E^{b7}. Skryf die akkoordsimbool vir 'n plaasvervangende akkoord in die spasie bokant die notebalk indien die melodie anders geharmoniseer word. (1)

3.2.3 Skryf die akkoordsimbole by (m) en (n) en benoem die kadens by (Y) op die partituur. (3 x 1) (3)

3.2.4 Lewer kommentaar op die B-herstel in die sopraanparty in maat 11.

_____

_____ (1)

3.2.5 Noem die tipe nie-harmonienote by (i) en (ii).

(i) _____

(ii) _____ (2 x 1) (2)

3.2.6 Noteer die volgende nie-harmonienote (iii) en (iv) op die partituur. Gebruik 'n agstenootwaarde vir jou antwoord.

(iii) Terughouding

(iv) Vooruitneming (2 x 1) (2)

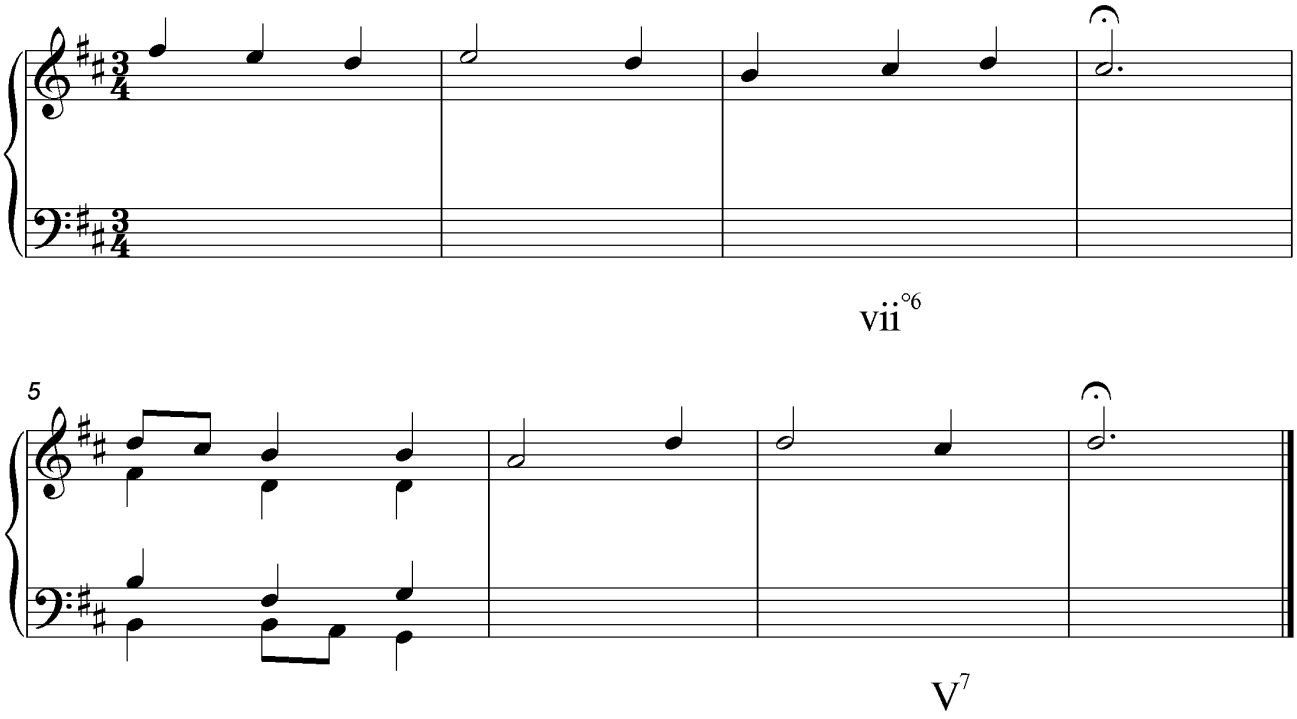
[15]

VRAAG 4 **(30 minute)**

Beantwoord: VRAAG 4.1 OF VRAAG 4.2.

4.1 Voltooi die vierstemmige vokale harmonisasie hieronder deur die alt-, tenoor- en baspartye by te voeg. Sluit die volgende by jou harmonisasie in:

- Deurgangs- tweede-omkerings($^{6}_{4}$)-progressie
- Onvolmaakte kadens in maat 3–4
- Harmoniese realisering van die gegewe besyfering in maat 3 en 7

Die harmonisasie sal volgens die kriteria hieronder nagesien word.
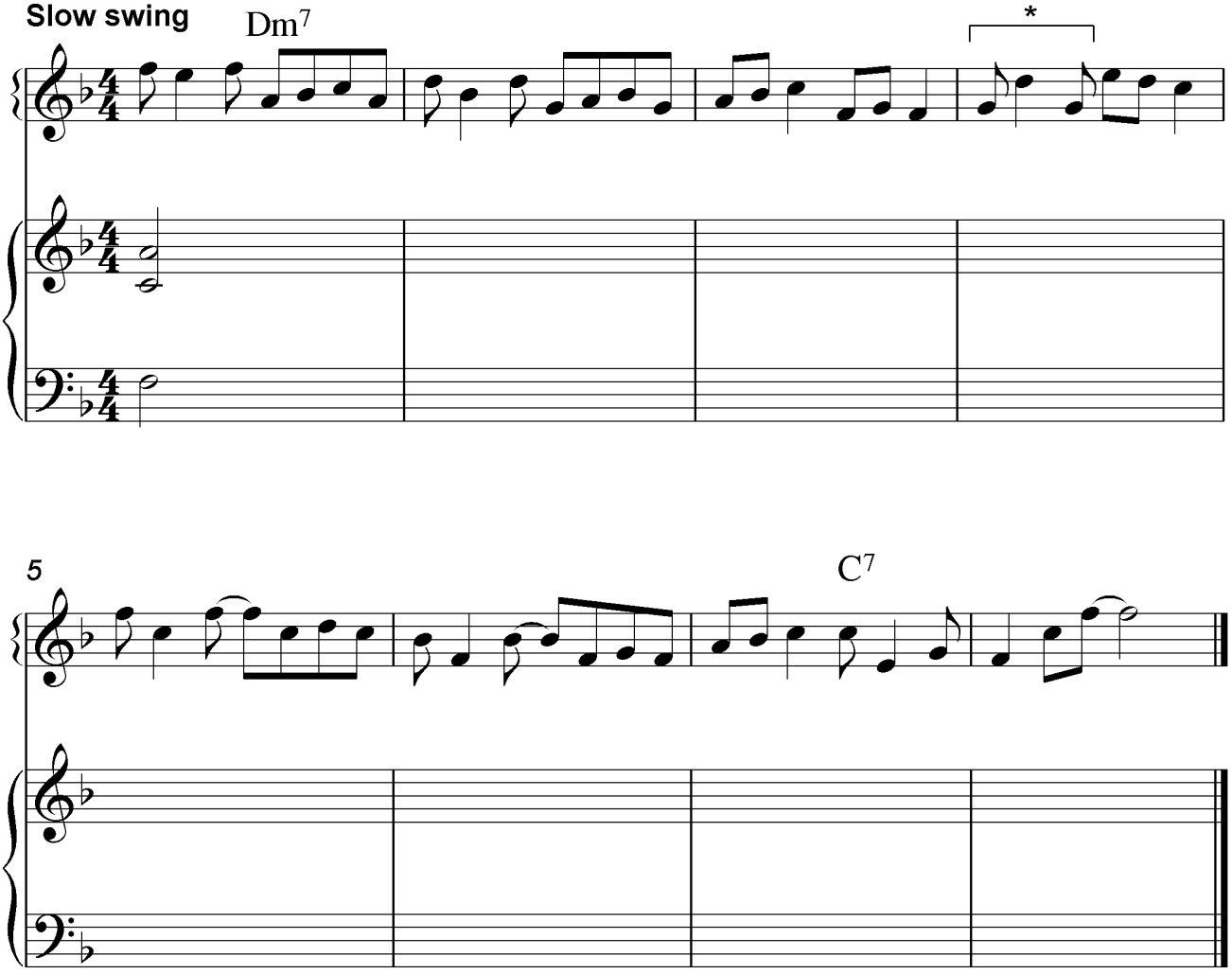
BESKRYWING	MAKS.	PUNT
Akkoordkeuse	14	
Notasie en stemvoering	8	
Kwaliteit	8	
TOTAAL	**(30 ÷ 2) = 15**	

[15]

OF

4.2 Harmoniseer die gegewe melodie hieronder deur ten minste drie note in halfnootwaardes vir elke akkoord in te voeg, soos wat in maat 1 voorgestel word. Sluit die volgende in:

- Harmoniese realisering van die TWEE gegewe akkoordsimbole in maat 1 en 7
- ii – V – I-progressie in F
- Demonstreer 'n plaasvervangende akkoord vir Gm^7 by die asterisk (*)

Die harmonisasie sal volgens die kriteria hieronder nagesien word.

BESKRYWING	MAKS.	PUNT
Akkoordkeuse	14	
Notasie en stemvoering	8	
Kwaliteit	8	
TOTAAL	**(30 ÷ 2) = 15**	

[15]

TOTAAL AFDELING A: 60

AFDELING B, C, D, E: ALGEMENE MUSIEKKENNIS (90 minute)

Beantwoord AFDELING B, C, D en E in die ANTWOORDEBOEK.

AFDELING B: MUSIEKBEDRYF (VERPLIGTEND)

VRAAG 5

5.1 Verskeie opsies word as moontlike antwoorde op die volgende vrae gegee. Skryf slegs die letter (A–D) langs die vraagnommers (5.1.1 tot 5.1.4) neer, bv. 5.1.5 E.

5.1.1 Kopiereg …

A mag onbepaald hernu word.
B mag tussen famililede uitgeruil word.
C is nie van toepassing op musiek in die openbare domein nie.
D Geeneen van die bogenoemde nie

5.1.2 Tantième …

A word aan besighede betaal wat agtergrondmusiek speel.
B word 50 jaar ná hulle dood aan komponiste betaal.
C is 'n vorm van belasting wat deur die koninklike familie betaal word.
D Geeneen van die bogenoemde nie

5.1.3 SAMPRA is 'n …

A kollekteeragentskap wat naaldtydregte administreer.
B opnamemaatskappy wat kontrakte met kunstenaars sluit.
C kopiereg-agentskap wat alle uitsendings beheer.
D stromingsmaatskappy wat in die openbare domein werk.

5.1.4 'n Komponis …

A besit die kopiereg vir sy/haar musiekkomposisie.
B is daarop geregtig om tantième te ontvang wanneer sy/haar werk uitgevoer word.
C mag toestemming gee dat sy/haar komposisie verwerk mag word.
D Al die bogenoemde (4 x 1) (4)

5.2 Verduidelik *meganiese regte*. (2 x 1) (2)

5.3 Dui aan of die volgende stellings WAAR of ONWAAR is. Skryf 'waar' of 'onwaar' langs die vraagnommer (5.3.1 tot 5.3.4) neer, bv. 5.3.5 Onwaar.

5.3.1 Kopiereg is slegs vir 50 jaar ná die skeppingsdatum van die komposisie geldig.

5.3.2 Om bladmusiek waarop kopiereg bestaan, vir 'n openbare konsert te kopieer, word nie as musiekroof beskou nie.

5.3.3 Die waardeketting verwys na die proses van musiekskepping en verspreiding.

5.3.4 Kollekteeragentskappe samel inligting oor musiekroof in. (4 x 1) (4)

TOTAAL AFDELING B: 10

Beantwoord AFDELING C (IAM)
OF AFDELING D (JAZZ)
OF AFDELING E (WKM) in die ANTWOORDEBOEK.

AFDELING C: INHEEMSE AFRIKA-MUSIEK (IAM)

VRAAG 6

6.1 Verskeie opsies word as moontlike antwoorde op die volgende vrae gegee. Skryf slegs die letter (A–D) langs die vraagnommers (6.1.1 tot 6.1.4) neer, bv. 6.1.5 E.

6.1.1 Watter EEN van die volgende instrumente is 'n chordofoon?

A Ugubhu
B Mondboog
C Umakhweyane
D Al die bogenoemde

6.1.2 'n Kenmerk van mbaqanga-musiek is …

A sikliese harmonie wat met die Zoeloe-indlamu-dans vermeng is.
B die gebruik van Westerse instrumente, 'n draagbare orrel ingesluit.
C 'n geïmproviseerde inleiding wat op kitaar gespeel word.
D Al die bogenoemde

6.1.3 'n Tipiese kwêla-akkoordprogressie is …

A I – IV – I – I
B I – IV – V – I
C I – IV^6 – I – V
D I^6_4 – IV – I – V

6.1.4 *Wena Wedwa* is 'n lied deur …

A Mahlathini en die Mahotella Queens.
B Thee Legacy.
C Ladysmith Black Mambazo.
D Spokes Mashiyane. (4 x 1) (4)

6.2 Definieer die volgende terme:

6.2.1 Improvisasie

6.2.2 Ululasie

6.2.3 Malombo-musiek (3 x 1) (3)

6.3 Kies TWEE inheemse danse wat jy bestudeer het en gee 'n bondige beskrywing van die dansbeweging(s) van ELK.

6.3.1 Tshikona
6.3.2 Borankana
6.3.3 Muchongolo
6.3.4 Mohobelo
6.3.5 Isitshikitsha
6.3.6 Indlamu
6.3.7 Dinaka
6.3.8 Isibhaca (2 x 2) (4)

6.4 Kies die item in KOLOM B wat by die kunstenaar of styl in KOLOM A pas. Skryf slegs die letter (A–E) langs die vraagommers (6.4.1 tot 6.4.5) neer, bv. 6.4.6 F.

KOLOM A		KOLOM B	
6.4.1	Kwêla	A	*Banana ba Rustenburg*
6.4.2	Spokes Mashiyane	B	Umgqashiyo
6.4.3	Philip Tabane	C	*Umama*
6.4.4	Mbaqanga	D	*Phamba Madiba*
6.4.5	Inkunz 'Emdaka	E	Musiek beïnvloed deur marabi gebaseer op penniefluitjie

(5 x 1) (5)

6.5 Beskryf *harmonie* in inheemse Afrika-musiek. (4 x 1) (4)
[20]

VRAAG 7

Gee 'n kort geskiedenis van die penniefluitjie en verduidelik hoe dit die hoofinstrument in kwêla-musiek geword het. (5 x 1) **[5]**

VRAAG 8

Skryf 'n paragraaf waarin jy die rol van die kitaar in maskanda bespreek. (5 x 1) **[5]**

VRAAG 9

Verduidelik hoe kinders se musikale vaardighede in tradisionele Afrika-gemeenskappe ontwikkel word. (5 x 1) **[5]**

VRAAG 10

Skryf 'n opstel waarin jy bespreek hoe melodie en ritme gebruik word om kwêla van ander moderne Afrika-style te onderskei.

Jy sal krediet ontvang vir die formaat van die opstel en die relevansie van jou argumente.

Die opstel sal volgens die kriteria hieronder nagesien word.

KRITERIA	PUNTETOEKENNING
Melodie	8
Ritme	5
Opstelformaat	1
Relevansie van argument	1
TOTAAL	**15**

[15]

TOTAAL AFDELING C: 50

OF

AFDELING D: JAZZ

VRAAG 11

11.1 Verskeie opsies word as moontlike antwoorde op die volgende vrae gegee. Skryf slegs die letter (A–D) langs die vraagnommers (11.1.1 tot 11.1.4) neer, bv. 11.1.5 E.

11.1.1 Watter EEN van die volgende instrumente is 'n membranofoon?

A 'Ride'-simbaal
B Koeiklok
C Hi-hat
D Snaartrom

11.1.2 'n Kenmerk van mbaqanga-musiek is …

A sikliese harmonie wat met die Zoeloe-indlamu-dans vermeng is.
B die gebruik van Westerse instrumente, 'n draagbare orrel ingesluit.
C 'n geïmproviseerde inleiding wat op kitaar gespeel word.
D Al die bogenoemde

11.1.3 Watter van die volgende instrumente sal musiek hê wat slegs in die bassleutel geskryf word?

A Tenoorsaksofoon
B Tromboon
C Elektriese kitaar
D Geeneen van die bogenoemde nie

11.1.4 'n Tipiese kwêla- en marabi-akkoordprogressie is …

A I – IV – I – I.
B I – IV – I^6_4 – V.
C I – IV^6 – I – V.
D I^6_4 – IV – I – V. (4 x 1) (4)

11.2 Definieer die volgende terme:

11.2.1 Sekwens

11.2.2 Sinkopasie

11.2.3 Scat-sang (3 x 1) (3)

11.3 Wat is die verskil tussen *akkoorduitbreiding* en *akkoordplaasvervanging*? (2 x 1) (2)

11.4 Dui aan of die volgende stellings met betrekking tot die blues WAAR of ONWAAR is. Skryf slegs 'waar' of 'onwaar' langs die vraagnommers (11.4.1 tot 11.4.3) neer, bv. 11.4.4 Onwaar.

11.4.1 Dit is hoofsaaklik 'n klawerbordstyl.

11.4.2 Dit het 'n vasgestelde akkoordsiklus.

11.4.3 Improvisasie is tot die inleiding beperk. (3 x 1) (3)

11.5 Kies die lied/stuk in KOLOM B wat by die kunstenaar/groep of styl in KOLOM A pas. Skryf slegs die letter (A–E) langs die vraagnommers (11.5.1 tot 11.5.5) neer, bv. 11.5.6 F.

KOLOM A		KOLOM B	
11.5.1	Kwêla	A	*eBhofolo*
11.5.2	Feya Faku	B	*Banana ba Rustenburg*
11.5.3	Marabi	C	*Langa More*
11.5.4	Avant-garde jazz	D	*Jikela Emaweni*
11.5.5	The Flying Jazz Queens	E	*The Colours They Bring*

(5 x 1) (5)

11.6 Beskryf *roep en antwoord*. (3 x 1) (3)

[20]

VRAAG 12

Skryf 'n paragraaf waarin jy Zim Ngqawana se musiekstyl beskryf. (5 x 1) **[5]**

VRAAG 13

Gee 'n kort geskiedenis van die penniefluitjie en verduidelik hoe dit die hoofinstrument in kwêla-musiek geword het. (5 x 1) **[5]**

VRAAG 14

Bespreek Afrika- en internasionale invloede in die musiek van The Brotherhood of Breath. (5 x 1) **[5]**

VRAAG 15

Skryf 'n opstel oor Abdullah Ibrahim se musiek. Verwys na sy persoonlike styl van klavierspel en sy gebruik van harmonie en melodie oor die algemeen. Noem ook die plaaslike stylinvloede in sy komposisie *Mannenberg*.

Jy sal krediet ontvang vir die formaat van die opstel en die relevansie van jou argumente.

Die opstel sal volgens die kriteria hieronder nagesien word.

KRITERIA	PUNTETOEKENNING
Persoonlike styl	4
Gebruik van harmonie en melodie	5
Plaaslike stylinvloede op *Mannenberg*	4
Opstelformaat	1
Relevansie van argument	1
TOTAAL	**15**

[15]

TOTAAL AFDELING D: 50

OF

AFDELING E: WESTERSE KUNSMUSIEK (WKM)

VRAAG 16

16.1 Verskeie opsies word as moontlike antwoorde op die volgende vrae gegee. Skryf slegs die letter (A–D) langs die vraagnommers (16.1.1 tot 16.1.4) neer, bv. 16.1.5 E.

16.1.1 'n Nuwe instrument wat by Mendelssohn se *Hebrides* gevoeg is, is die …

A tjello.
B piccolo.
C tromboon
D Geeneen van die bogenoemde nie

16.1.2 'n Simfoniese gedig of toondig …

A is 'n enkelbeweging-orkesstuk.
B gebruik nie-tradisionele vorms.
C is 'n genre uit die Romantiese tydperk.
D Al die bogenoemde

16.1.3 'n Koda word gewoonlik … aangetref.

A ná 'n toonsoortverandering
B aan die einde van die stuk
C in die ontwikkelingseksie
D voor die uiteensetting

16.1.4 'n Standaard- Klassieke orkes bevat altyd 'n …

A cor anglais.
B Franse horing.
C tromboon.
D Geeneen van die bogenoemde nie (4 x 1) (4)

16.2 Definieer die volgende terme:

16.2.1 Sinkopasie

16.2.2 Vergroting

16.2.3 Sekwens (3 x 1) (3)

16.3 Wat is die verskil tussen *absolute musiek* en *programmusiek*? (2 x 1) (2)

16.4 Dui aan of die volgende stellings met betrekking tot 'n aria WAAR of ONWAAR is. Skryf slegs 'waar' of 'onwaar' langs die vraagnommers (16.4.1 to 16.4.3) neer, bv. 16.4.4 Onwaar.

16.4.1 Dit is 'n vokale styl wat die natuurlike spraakritme volg.

16.4.2 Dit is 'n vokale element met 'n reflektiewe karakter vir solostem.

16.4.3 Dit is 'n vokale element van opera wat die narratief (storie) dra.

(3 x 1) (3)

16.5 Noem VIER verskille tussen *opera seria* en *opera buffa*. (4 x 1) (4)

16.6 Definieer die genre *simfonie*. (3 x 1) (3)

16.7 Noem EEN nie-transponerende dubbelriet-houtblaasinstrument. (1)

[20]

VRAAG 17

Skryf 'n paragraaf waarin jy die voorgeskrewe aria beskryf wat deur 'n karakter met 'n basstem in *Die Towerfluit* gesing word. Verwys na die titel, karakter, tempo-aanduiding, toonsoort en konteks in jou antwoord. (5 x 1) **[5]**

VRAAG 18

18.1 Kies TWEE orkes-/komposisietegnieke van die Mannheim-skool en beskryf hoe Beethoven dit in sy *Simfonie Nr. 6 in F majeur Op. 68* gebruik het.

18.1.1 Mannheim-crescendo

18.1.2 Mannheim-klimaks

18.1.3 Mannheim-sug (2 x 2) (4)

18.2 Skryf die titel en tempo-aanduiding van die vierde beweging van Beethoven se *Simfonie Nr. 6 in F majeur Op. 68* neer. (2 x ½) (1)

[5]

VRAAG 19

Verduidelik *menuet en trio*. (5 x 1) **[5]**

VRAAG 20

Skryf 'n opstel oor *Hebrides* deur F Mendelssohn waarin jy die inspirasie agter hierdie komposisie en hoe dit in die musiek voorgestel is, beskryf. Beskryf ook die spesifieke genre en styleienskappe van hierdie komposisie.

Jy sal krediet ontvang vir die formaat van die opstel en die relevansie van jou argumente.

Die opstel sal volgens die kriteria hieronder nagesien word

KRITERIA	PUNTETOEKENNING
Inspirasie en musikale voorstelling	4
Genre	3
Styleienskappe	6
Opstelformaat	1
Relevansie van argument	1
TOTAAL	**15**

[15]

TOTAAL AFDELING E: 50
GROOTTOTAAL: 120

Kopiereg voorbehou

Kopiereg voorbehou